

Opetuslautakunnan lautakunta-aloite työryhmän perustamisesta esiopetuksen järjestämiseksi

2647/00.02.52/2021

Opetuslautakunta 25.05.2021 § 52

"Me allekirjoittaneet esitämme, että opetuslautakunnan tulee perustaa työryhmä pohtimaan, millä edellytyksillä esiopetusta voidaan antaa sellaisilla alueilla, joilla on päiväkotia ja koulu. Samassa yhteydessä tulee pohtia myös koulun ja päiväkodin mahdollista muuta yhteistyötä esimerkiksi iltapäivätoiminnan osalta."

Sanna Lundström
Kirsi-Maria Jokinen
Mika Paukkeri
Marianne Bonn
Annina Laaksonen
Marja Leppähaara
Mika Nummila
Markku Oksanen
Antti Olkinuora
Sabina Haavisto
Jere Hauhia
Janne Väistö
Annikka Savela-Kirjonen

Opetuslautakunta päätti lähettää aloitteen valmisteltavaksi.

Opetuslautakunta 21.09.2021 § 30
3411/00.02.52/2021

Valmistelija

varhaiskasvatusjohtaja Anna Karlsson, anna.karlsson@salo.fi, 02 778 7850

Opetuslautakunta teki kokouksessaan 25.5.2021 § 52 lautakunta-aloitteen koskien työryhmän perustamista esiopetuksen järjestämiseksi.

Lain määrittäminen esiopetukseen liittyen

Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Kunta voi järjestää palvelun itse tai hankkia sen yksityiseltä palveluntuottajalta. Esiopetus on velvoittavaa ja perusopetuslain 26 a §:n 4 mom. mukaan lapsen huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan ja oppilaan tulee osallistua laissa säädettyyn opetukseen, johon hänet on otettu, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta. Perusopetusasetuksen § 23 a mukaan esiopetukseen tulee hakea ennen opetuksen alkamista opetuksen järjestäjän edellyttämällä tavalla. Opetuksen järjestäjän tulee etukäteen ilmoittaa esiopetuksen järjestämispaikoista, opetuksen alkamis- ja päättymisajankohdasta sekä siitä, miten sen järjestämään tai hankkimaan esiopetukseen haetaan. Perusopetuslain 6 §:n 2 mom. mukaan kunta osoittaa oppivelvolliselle lähikoulun tai muun soveltuvan paikan. Esiopetusta saavalle oppilaalle voidaan opetuksen järjestämispaikaksi osoittaa myös vastaavat

edellytykset täyttävä varhaiskasvatuspaikka tai muu soveltuva esiopetuksen järjestämispaikka. Kunta voi perustellusta opetuksen järjestämiseen liittyvästä syystä opetuskieltä muuttamatta vaihtaa opetuksen järjestämispaikkaa. Esiopetukseen voi hakea oppilaaksi myös muuhun kuin kunnan perusopetuslain 6 §:n 2 momentin mukaan osoittamaan esiopetuksen järjestämispaikkaan, perusopetuslain mukaan tällöin huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Näitä oppilaita otettaessa on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Kunta voi kuitenkin päättää, että sen itse järjestämään tai hankkimaan esiopetukseen otetaan ensisijaisesti kunnassa asuvia lapsia. Yleiset perusteet esiopetuksen oppilaaksi ottoon tulevat perusopetuslaista (PoL 1998/628 § 4).

Salossa esiopetusta järjestetään varhaiskasvatuksen järjestämänä päiväkodeissa. Perusopetuslain mukaan opetusryhmät tulee muodostaa niin, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet lähtevät siitä, että esiopetuksen osalta lapset ovat omissa erillisissä ryhmissään. Opetus- ja kulttuuriministeriö on antanut suosituksen opetusryhmien muodostamisesta esiopetuksessa. Toisaalta varhaiskasvatuslaki säätelee myös esiopetuksen ryhmäkokoja ja henkilöstömitoitusta, kun toiminta on varhaiskasvatuksen toimintaa ja siihen liittyä täydentävä varhaiskasvatus.

Opetuslautakunta päättää kunkin lukuvuoden esiopetuksen järjestämispaikat ja ryhmäkoot, jotka tulee perusopetusasetuksen mukaisesti päättää vuosittain, ottamalla huomioon esiopetuspaikkojen toimitilat ja muut olosuhteet. Opetuslautakunta on päättänyt myös esioppilaaksi oton periaatteet. Se, monessako yksikössä esiopetusta järjestetään, riippuu esiopetusikäisten määrästä, henkilöstörakenteesta, varhaiskasvatuksen kysynnästä ja tarjonnasta sekä käytävissä olevista tiloista. Esiopetusryhmien suunnittelun lähtökohtana on esiopetuksen opetussuunnitelma, pedagogisesti tarkoituksenmukaisten ryhmien muodostaminen, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteensovittaminen sekä tilojen tehokas ja tarkoituksenmukainen käyttö. Viranhaltija toimii lautakunnan päätöksen mukaisesti esiopetuspaikka päätöksenteon yhteydessä.

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus järjestetään varhaiskasvatuslain 12 §:n mukaisesti. Subjektiiivinen varhaiskasvatusoikeus säilyy lapsella, kunnes hänen oppivelvollisuutensa alkaa. Esiopetusikäisellä lapsella on lakisääteinen oikeus esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen ja suurin osa esioppilaista tarvitsee myös esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta, jota järjestetään päiväkodeissa.

Opetussuunnitelmat

Esiopetussuunnitelma (2014) ohjaa esiopetuksen toimintaa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018) on täydentävän varhaiskasvatuksen ohjaava asiakirja. Koululaisten iltapäivätoimintaa ohjaa Aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet (2011). Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa, jossa leikki on vahvasti läsnä. Yksi esiopetusvuoden tärkeimmistä tavoitteista on, että lapset oppivat toimimaan ikäistensä kanssa samassa ryhmässä. Vedoten esiopetussuunnitelman perusteisiin ei ole myöskään perusteltua järjestää esiopetusta liian pienissä vertaisryhmissä,

Henkilöstö

Aamu- ja iltapäivätoimintaa ja varhaiskasvatusta ohjaavat eri lainsäädännöt (perusopetuslaki ja varhaiskasvatuslaki). Varhaiskasvatuksen osalta lakiin

liittyvä henkilöstömitoitus ja tutkintovaatimukset suhdelukuineen ohjaavat ja määrittävät toiminnan. Varhaiskasvatustilain määrittää myös päiväkodin johtajan kelpoisuuden. Täydentävän varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstömitoitus on 1 työntekijä 7 lasta kohden. Esioppilaiden täydentävä varhaiskasvatus on varhaiskasvatustilain mukaista toimintaa, jota säätelee varhaiskasvatustilain henkilöstömitoitus ja –kelpoisuusehdot. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja ei täytä varhaiskasvatukselle varhaiskasvatustilaisissa säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia. Näin ollen koulun ja päiväkodin henkilöstöresursseja ei voida yhdistää.

Asiakasmaksut

Koululaisten iltapäivätoiminnan ja esiopetusikäisten täydentävän varhaiskasvatuksen erilaiset maksukäytänteet eivät saa aiheuttaa asiakkaille eriarvoisuutta. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut ovat tulosidonnaisia ja perustuvat varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin. Iltapäivätoiminnan maksut määräytyvät eri periaatteella ja ovat kiinteät kuukausimaksut.

Tilat

Varhaiskasvatustilain 4§ edellyttää varhaiskasvatusympäristön ja tilojen olevan turvallisia ja asianmukaisia. Salossa järjestetään esiopetusta myös koulujen yhteydessä toimivissa esiopetusryhmissä, hallinnollisesti nämä ryhmät ovat varhaiskasvatuksen toimintaa.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 24.2.2020 §13 linjauksen, jonka mukaan esiopetus toteutetaan mahdollisuuksien mukaan alkuopetuksen ja muun alakoulun kanssa samoissa tiloissa. Tulevaisuuden tilatarpeet tulee suunnitella huolella, ottaen huomioon mahdollisen kaksivuotisen esiopetuksen vaatimat toimintatilat kahdelle ikäluokalle huomioiden viisi- ja kuusivuotiaiden lasten tarpeet.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu

Kaksivuotinen esiopetus -kokeilu on alkanut ja päättyy toukokuussa 2024. Kokeilussa kahdella ikäluokalla on jatkossa sama opetussuunnitelma. Salosta kokeiluun osallistuu kuusi päiväkotia, yhteensä n. 90 lasta. Kokeilun tulokset julkaistaan vuonna 2025 ja tulokset määrittävät myös suuntaa tulevaisuuden esiopetukselle ja sen tilatarpeille. Kokeilun seurannasta ja arvioinnista laaditaan valtioneuvostolle ja eduskunnalle väliraportti vuoden 2023 helmikuun loppuun mennessä ja loppuraportti vuonna 2025. Tämän jälkeen tiedämme tarkempia suuntaviivoja opetuksenjärjestäjän näkökulmasta tulevaisuuden esiopetukseen, jossa kokeilun jälkeen voi olla kaksi ikäluokkaa, viisi- ja kuusivuotiaat. Päätös kaksivuotisen esiopetuksen pysyvänä jatkumona nostaisi esioppilaiden määrää huomattavasti kunnissa.

Esittelijä	Sivistyspalveluiden johtaja
Päätösehdotus	Täydentävän varhaiskasvatuksen sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan yhdistäminen ei eri lainsäädäntöjen ja ohjaavien asiakirjojen näkökulmasta ole mahdollista. Lisäksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun ollessa kesken, ei erillisen työryhmän perustaminen tässä ajankohdassa ole tarpeellista. Opetuslautakunta merkitsee asian tiedoksi ja katsoo asian loppuun käsitellyksi.
Päätös	Päivi Lehtinen ehdotti Jukka Huttusen kannattama seuraavaa: Opetuslautakunta päättää 25.5.2021 tehdyn lautakunta-aloitteen mukaisesti perustaa työryhmän.

Opetuslautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä tehdyn muutosehdotuksen

perustaa työryhmän syksyn 2021 aikana. Työryhmän kokoonpanosta päätetään 14.12.2021 opetuslautakunnan kokouksessa.

Tiedoksianto

Aloitteen tekijät